

11-A

TUNGE TIDER — DEL I

Nå skal vi ta fatt på det siste synet i Daniels bok. Vær oppmerksom på at vi kommer til å kjenne oss igjen på flere punkter underveis. Hovedemnet er nemlig ikke nytt, for Daniel ble fortalt innledningsvis at synet dreier seg om: “Det som skal hende folket ditt i **de siste dager**.” Uttrykket: “De siste dager,” er jo ikke nytt. Vi ble gjort kjent med begrepet allerede i: **Dan 2:28 (GT 987)**:

“Men det er en Gud i himmelen som åpenbarer hemmeligheter. Han har _____ for kong Nebukadnesar hva som skal skje i _____ . Dette er drømmen og _____ du hadde i ditt indre, mens du lå på ditt leie.”

Det betyr ikke at *helt* synet i Daniels andre kapittel dreide seg om “de siste dager.” Det betyr bare at synet tar oss med helt fram — og kulminerer i “de siste dager.” Slik også her. Vi så sist at “de siste dager” ble innledet med Jesu første komme / himmelfart og vil vare inntil han kommer tilbake.

1. Hvilken regent blir nevnt innledningsvis i Dan 11:1-2a (GT 1000), og i hvilken forbindelse?

Svar: “Og jeg stod ved hans side til hjelp og vern i det første året mederen _____ styrte. Nå vil jeg kunngjøre _____ for deg...”

Merk! Himmels budbærer fortalte Daniel at han hadde stått til hjelp og vern da mederen Dareios styrte. [Han vi leste om i Dan 6:1 (GT 993)]. Dette har sikkert hatt en sammenheng med at Dareios’ hærstyrker slo Babylon — som igjen førte til at jødefolket fikk vende tilbake til Israel. Når budbæreren sa at han ville kunngjøre “sannheten” for Daniel, må dette sees i sammenheng med **Dan 10:20 (GT 1000)**:

“Men jeg skal fortelle deg det som er skrevet i _____ bok...”
Hva denne sannheten skulle dreie seg om, ser vi i **Dan 10:14 (GT 1000)**: “Nå er jeg kommet for å la deg få vite hva som skal hende folket ditt i _____ .
For _____ er _____ et _____ som _____ dagene.”

Se også **Dan 10:1 (GT 999)**: “...Åpenbaringen er _____ , og den varsler _____ . Han merket seg åpenbaringen og gav akt på _____ .”

2. Hva var utgangspunktet for budbærerens beretning som skulle kulminere med opplysninger om det som skulle skje i “de siste dager”? Dan 11:2b (GT 1000)

Svar: “... Det skal enda komme _____ konger i Persia. Den _____ skal samle seg større rikdom enn alle de andre, og når rikdommen har gjort ham _____ , skal han _____ til _____ mot det _____ rike.”

Merk! I Dan 10:1 leste vi at Kyros var konge da Daniel fikk dette synet. Etter ham skulle det komme fire “holdepunkt” konger i Persia. De tre som det ble henvist til først, viste seg å være Kambyses (530 – 522 f.Kr.), Bardiya som også ble kalt Den falske Smerdes (522 f.Kr.) og Dareios I som regjerte fra 522 – 486 f.Kr. Den fjerde var Xerxes (486 – 465 f. Kr.), mannen til dronning Ester som vi leser om i Esters bok. Han var både rik og mektig [se Ester 1:2-4 (GT 534)], og gjorde som profetien forutsa. Med sin store hær på ca. 300.000 mann “egget han til strid” mot grekerne. Han led imidlertid et par smertelige nederlag. Først i slaget ved Salamis (året 480 f.Kr.) og deretter i slaget ved Plataiai året 479 f.Kr.

3. Hva var det neste profetiske holdepunktet Daniel fikk informasjon om? Dan 11:3 (GT 1000)

Svar: “Så kommer det en _____.
Han skal herske med _____ makt
og _____ som _____
_____.”

Merk! Denne krigerkongen var Alexander den Store som regjerte fra 336 – 323 f. Kr. Han døde året 323 f.Kr. i den unge alder av bare 32 år.

4. Hva skulle skje med krigerkongen Alexanders rike? Dan 11:4 (GT 1000)

Svar: “Men så snart han er trådt _____, skal riket hans _____ sammen og
_____ i _____, etter _____. Det skal _____
gå over til hans _____ og _____ være så _____ som
da han selv _____. For riket skal _____ og gå over til
_____.”

Merk! Uttrykket: “så snart han er trådt fram,” kan også oversettes som: “så snart han er grunnfestet.” Dette stemmer med utviklingen vi har sett tidligere i Dan 8:8 (GT 996): “...Men nettopp som den var på det *sterkeste*, ble det store hornet brukket av, og det vokste opp *fire* andre horn i stedet, ett for hver av de *fire* *himmelretninger*.” Alexander fikk en sønn som ble født kort tid etter hans død. Gutten ble riktignok titulert som konge, men i maktkampen som fulgte mellom Alexanders fire generaler ble barnet, Alexanders eneste etterkommer, drept. Riket oppnådde aldri den styrke under disse fire generalene og deres etterkommere som den hadde hatt under Alexander Den Store. Til slutt skulle riket “bryte sammen og gå over til andre” — som til syvende og sist viste seg å være **romerne**.

5. Hvor ble Daniels oppmerksomhet rettet i Dan 11:5 (GT 1000)?

Svar: “Kongen i _____ skal vinne stor makt. Men _____ av fyrstene _____ skal bli enda mektigere og vinne et _____ som er _____ enn hans.”

Merk! Her leser vi om kongen i sør som skulle vinne stor makt. Den opprinnelige greske oversettelsen sier at dette var “kongen i Egypt.” Dette stemmer for øvrig med vers 8 som utpeker kongen i sør for å være Egypt. Sammenhengen i vers 5 – 14a og vers 15 viser at dette dreier seg om det delte riket som oppstod etter Alexanders død. Særlig om de to fraksjonene som jødene fikk mest befatning med. Israel var som en korridor mellom Syria i nord og Egypt i sør. Egypts konge, Ptolemaios I Soter (306 – 285 f.Kr.) som regjerte i sør

fikk “stor makt.” Men “en av fyrstene hans,” nemlig Seleukos I Nikator (301 – 281 f.Kr.) som var konge i Syria, eller i *nord*, (se v. 6) fikk et etter hvert et herredømme som ble enda større.

Når Seleukos I blir referert til som en av Ptolemaios I fyrster, henger dette sammen med at han ble fordrevet fra Babylon av sin rival Antigonos året 316 f.Kr. Seleukos stilte seg da under Ptolemaios I kommando og assisterte denne i slaget ved Gaza året 312 f.Kr. hvor de beseiret Antigonos sønn, Demetrios. Ikke lenge etter dette gjenvant Seleukos I sitt territorium. Det var på grunn av sin tjeneste under Ptolemaios I at Seleukos I ble kalt “en av fyrstene hans.” Den ledende oldtidshistoriker fra denne tidsepoken, Arrian, skriver at Seleukos I Nikator var “... den største kongen av dem som fulgte etter Alexander, og den mest kongelige i sinn. Han hersket over det området som var størst i utstrekning, nest etter Alexander selv.” Ved sin død i 281 f.Kr. regjerte han fra Hellesponten til det nordlige India.

6. Hvilken utvikling skulle finne sted mellom egypter kongen i sør og Syrias konge i nord? Dan 11:6 (GT 1000)

Svar: “Noen år _____ skal de slutte _____ . En _____ av kongen i _____ kommer til kongen i _____ for å trygge _____. Men hun holder ikke stand, og hennes _____ får ikke _____. De _____, både _____ og hennes _____, hennes _____ og hennes _____.”

Merk! Kongen i Egypt, Ptolemaios II Filadelfos (285 – 247 f.Kr.) giftet bort sin datter Berenike til Antiokos II Theos (261 – 264 f. Kr.) kongen i Syria, som hadde skilt seg fra sin kone Laodice. Da Ptolemaios II døde, tok Antiokos II imidlertid sin kone Laodice tilbake. Men hun var ikke lenger begeistret for sin mann. Heller ikke for Berenike og hennes sønn! Hun sørget derfor for at Antiokos II, Berenike, hennes sønn og alle tjenerne deres ble drept.

7. Hva fikk Daniel opplyst skulle skje i Syria etter Berenikes død? Dan 11:7 (GT 1000)

Svar: “På _____ skal et av _____ fra hennes _____ komme i _____ sted. Han går mot _____ og bryter inn i festningen til kongen i _____ og _____.”

Merk! Det Laodice hadde gjort, gikk ikke upåaktet hen. Et av skuddene fra Berenikes røtter, viste seg å være hennes bror, Ptolemaios III Euregetes (247 – 221 f.Kr.). Han gikk til angrep på festningen til syrerkongen i nord, Seleukos II Kallinikos (246 – 226 f.Kr.) for å hevne sin søsters død. Han vant i aller høyeste grad da han ledet sin hærstyrke til Babylon og enda lenger. Hans marinestyrker okkuperte dessuten Antiokias havneby, Seleukia. Antiokia var hovedstaden i Syria. En kan kanskje nevne her at Antiokia siden ble en spesiell by i kristen historisk sammenheng.

Se **Apg 11:26 (NT 158):** “...Det var i _____ for _____ gang ble kalt _____.”

Paulus og Barnabas reiste også derfra på den første misjonsreisen. Se Apg 13-14 (NT 159).

8. Hva mer skulle skuddet fra Berenikes røtter, Ptolemaios III Euregetes, foreta seg i

denne forbindelse? Daniel 11:8 (GT 1000)

Svar: “Også deres _____ fører han som bytte til _____, sammen med deres støpte bilder og deres _____ kar av sølv og gull. I noen år holder han seg _____ fra kongen i _____.”

Merk! Gjennom flere århundrer hadde Egypt blitt hjemsokt av erobrere som hadde ranet til seg mange egyptiske guder. Nå ble mange av disse gjenerobret av Ptolemaios III og ført tilbake til Egypt. Han tok med seg 2500 gudebilder av sølv og gull — foruten en mengde andre verdigjenstander. Dette førte til at egypterne hyllet deres greskfødte konge som “Velgjører.” Det greske ordet for velgjører er *euregetes*, derav tilnavnet Ptolemaios III Euregetes. I årene som fulgte inntil sin død i 221 f.Kr., unnlot Ptolemaios III for sin del å gå til flere angrep på Syria i nord, i tråd med opplysningen gitt til Daniel om at Egypts konge skulle holde seg borte fra kongen i nord i noen år.

9. Hvordan skulle Syrias konge i nord reagere på at Egypts konge i sør hadde gjort innfall i landet, og hva skulle dette føre til? Dan 11:9 (GT 1000)

Svar: “Kongen i _____ skal _____ riket til kongen i _____, men må vende _____ til _____ land.”

Merk! Året 242 f.Kr. forsøkte Seleukos II Kallinikos, å dra mot Egypt i sør for å hevne at egypterne hadde trent seg så langt inn i Syrias landområder. Men han måtte gjøre nøyaktig som Daniel hadde fått opplyst: Han måtte dra tomhendt tilbake til Antiokia etter at hans flåte hadde blitt feid bort, og hans hær grundig beseiret.

10. Skulle det bli med dette ene mislykkede forsøket? Dan 11:10 (GT 1000)

Svar: “_____ skal _____ hans _____ seg til _____ og samle _____ hærstyrker. _____ av dem drar inn i landet og skyller over det som en _____. Men han ruster seg _____ og rykker fram mot _____ til kongen i _____.”

Merk! Seleukos II sønner, Seleukos III (225 – 223 f.Kr.) som ble snikmyrdet, og hans bror Antiokos III Den store (223 – 187 f.Kr.) rustet seg begge til strid mot Egypt. “En av dem,” nemlig Antiokos III, innledet sitt felttog mot egyptiske stillinger i det sydlige Syria og Palestina. I denne forbindelse gjenerobret han Antiokias havneby, Seleukia. Da dette var gjort, begynte han systematisk å gjenerobre Palestina fra sin rival, egypterkongen Ptolemaios IV Fiopator/Epifanes (222 – 204 f.Kr.), og trengte i gjennom Transjordan til egypternes festningsby Rafia sørvest for Gasa.

11. Hvordan skulle kongen i sør reagere på denne utviklingen? Dan 11:11-12 (GT 1000)

Svar: “Da _____ han _____ og drar _____ og _____ mot kongen i _____, som fylker en _____ hær; men hæren _____ i fiendens hånd og blir feid _____. Da blir kongen i _____. Han _____”

_____ , men får likevel _____ stor makt.”

Merk! Dette likte Ptolemaios IV svært dårlig, og gikk til motangrep på Antiokos III som hadde styrket sin hær for å kunne stå seg mot egypterkongen. Men dette viste seg å være til liten nytte. I slaget ved Rafia den 22. juni 217 f.Kr. var det ca. 62.000 fotsoldater og 6.000 ridende soldater som deltok i slaget på hver side. Til og med elefanter ble brukt i dette slaget. Egypternes 73 elefanter kom fra Somalia. Syrernes 102 fra India. Under opptellingen neste dag, viste det seg at Antiokos III hadde mistet 10.000 fotfolk, 3.000 mann fra kavaleriet, foruten 4.000 mann som ble tatt til fange. I det lange løp tjente ikke Ptolemaios IV noe særlig ved dette slaget. Selvtilliten ble langt fra mindre — til tross for at han også hadde mistet en betydelig del av sin hær.

12. Skulle kongen i nord gi seg etter dette nederlaget? Dan 11:13 (GT 1001)

Svar: “Kongen i _____ fylker en _____ hær som er _____ enn den første. Og _____ noen _____ han med en _____ hær og et _____ tren.”

Merk! Det gikk ca. 16 år (217 – 201 f.Kr.) mellom slaget ved Rafia og Antiokos III Den stores andre felttog mot sør. På denne tiden hersket han over et område som strakk seg fra Egeerhavet til India. Egypt hadde fått en ny konge, Ptolemaios V Epifanes (205 – 181 f.Kr.), en gutt som tiltrådte tronen som seks åring. Året 201 f.Kr. mønstret Antiokos III en hær som var enda større enn den forrige. På denne tiden var det en stor oppstand på gang i Egypt mot det greske overherredømmet. I denne forbindelse kan man nevne den berømte Rosetta-stenen som beskriver de innrømmelser som ble gjort overfor det opprørske egyptiske folket ved dem som styrte på vegne av guttekongen.

13. Hva leser vi angående den videre utviklingen i sør? Dan 11:14a (GT 1001)

Svar: “I _____ gjør _____ kongen i _____,…”

Merk! De “mange” som i denne tiden gjorde opprør i sør mot kongehuset i Egypt var for det **første**: Det egyptiske folket. For det **andre**: Antiokos III. For det **tredje**: Filip av Makedonia.

14. Hvilken annen maktfaktor blir introdusert i denne sammenheng? Dan 11:14b (GT 1001)

Svar: “... og _____ i _____ seg, så _____ blir _____; men de _____.”

Merk! Bibelens fotnote angir “voldsmennene” som her blir nevnt for å være syrervennlige jøder. Selv om slike nok fantes, er det mye som tyder på at dette dreier seg om en annen trussel enn forrædere innen det jødiske folk. I grunnteksten står det bokstavelig: “Sønnene til de som bryter i stykker ditt folk.” Siden det står “ditt folk,” må dette dreie seg om Daniels folk, nemlig jødene. De som skulle bryte i stykker jødefolket og deres land, viste seg å være

romerne. Dette fordi: **1).** Romerne gjorde definitivt slutt på jødernes uavhengighet året 63 f.Kr. **2).** Romerne ødela deres tempel for godt året 70 e.Kr. **3).** Jødernes nasjon ble fullstendig knust av romerne under Hadrian i Bar Cochebakrigen året 135 e.Kr.

Når det står at synet blir “stadfestet” ved denne maktens voldsferd, siktes det til de syner som tidligere er blitt åpenbart for Daniel angående den romerske stormakt. **1).** — Som *leggene av jern* i billedstøtten opprinnelig vist til Nebukadnesar i hans drøm slik Daniel skildrer den i Dan 2:33.40 (GT 987). **2).** — Som *det fjerde dyret* omtalt i Dan 7:7.19 (GT 995) **3).** — Som *den første fasen av det nye hornet* i Dan 8:9 (GT 996). **4).** — Og som den *ødeleggende maktfaktor* som skulle rasere byen Jerusalem og dens helligdom nevnt i Dan 9:26b (GT 999) — og som siden skulle gå til grunne. Romerne skulle til slutt falle, slik vi også ser her i Dan 11:14b, noe som også skjedde året 476 e.Kr.

Det var nettopp i Antiokos IIIs dager at romerne gjorde sin entré på arenaen som en voksende stormakt. Da de fikk greie på at Antiokos III hadde inngått en allianse med Filip av Makedonia mot Egypts Ptolemaios V, var de redd for at dette kunne bety spiren til en ny supermakt i Midtøsten. Derfor advarte romerne Filip og Antiokos III mot å invadere Egypt. Historikeren E. R. Bevan skildrer denne utviklingen slik: “Den verden som deres styre begynte i (både **Antiokos III**, **Ptolemaios V** og **Filip** besteg sine respektive troner mellom 223 og 221 f.Kr. i en alder av mellom 17 og 23 år) var en gresk-makedonsk verden som var blitt grunnlagt gjennom erobringene til **Alexander den Store**, men den de forlot var **en ny verden** som **Rom** kastet sine skygger over.” E. R. Bevan: The House of Ptolemy, s. 217, 218. (Uthevelsene er tilføyd).

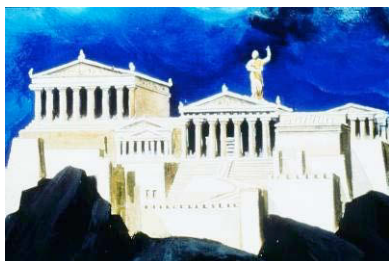
15. Etter hentydningen til Romerrikets gryende karriere, vendes Daniels oppmerksomhet tilbake til intrigene mellom Syria i nord og Egypterne i sør. Hva skulle skje i den forbindelse? Dan 11:15 (GT 1001)

Svar: “Kongen i _____ skal _____, kaste opp en voll og _____ en _____ . Styrkene fra _____ holder _____ ; selv ikke de _____ blant dem makter å gjøre _____ .”

Merk! Her skildres Antiokos IIIs andre felttog mot Palestina, (den Daniel innledningsvis fikk høre om i vers 13), som da var okkupert av kongen i sør, dvs. Egypt. Antiokos III inntok ved denne anledning Gaza året 201 f.Kr. etter en hard beleiring. Tre år etter inntok han også Sidon (198 f.Kr.). Etter beleiringen drev han den egyptiske hæren opp i et hjørne og tvang den til å overgi seg. Ptolemaios V holdt ikke stand. Han ble slått til tross for hærens tapre motstand og dette førte til at han tapte Judea.

16. Vi har tidligere notert oss at uttrykket: “Det fagre landet,” sikter til Israel. Hva leser vi i relasjon til dette landet i Dan 11:16 (GT 1001)?

Svar: “ _____ som kommer mot _____, kan _____ som _____ vil, og _____ kan stå seg imot ham. Han får _____ i det _____ og fører _____ med _____ .”

Merk! Uttrykket: “Han skal gjøre som han vil,” ble også brukt da Hellas v/Alexander Den Store ble introdusert som en supermakt på verdens arena. Dette var en supermakt som ingen kunne stå seg mot, se Dan 11:3 (GT 1000). Her introduseres den neste supermakten i rekken som også skulle: “gjøre som han vil,” nemlig Romerriket. Det er verd å merke seg at fokus blir skiftet fra alt som har foregått fram

og tilbake mellom nord og sør — og til denne felles fienden som dukker opp. “Han (Romerriket) kunne gjøre som han vil,” uten at noen som helst var i stand til å hamle opp med ham. Etter at Israel kom inn under syrisk dominans som et resultat av at Egypts konge Ptolemaios V tapte krigen mot Antiokos III, var det nå Romermakten som fikk fotfeste der. Det skjedde året 63 f.Kr. da den romerske generalen Pompeius erobret Judea og Jerusalem. Til syvende og sist skulle supermakten Rom føre stor ødeleggelse med seg, ikke minst over landet Israel — slik vi alt har sett.

17. Hva skulle en av lederne for supermakten Rom foreta seg for å sikre seg kontrollen over Egypt? Dan 11:17 (GT 1001)

Svar: “Han setter seg fore å få hele riket til kongen i _____ i sin makt. _____ inngår han _____ med ham og [denne] gir ham en av _____ til _____. Slik vil han _____ riket hans. Men det skal _____ for ham.”

Merk! Av giftermålet som nevnes i denne teksten, forstår vi at ordet: “Han” ikke dreier seg om Romerriket som sådan, men om rikets leder i denne sammenheng, nemlig Julius Cæsar. Han ville sikre seg kontrollen over det egyptiske riket. Han inngikk derfor en allianse med den egyptiske kongen Ptolemaios XI som på sin side ville vinne kontroll over Romerriket. Ptolemaios XI lot derfor sin datter Kleopatra IV (51 – 30 f.Kr.) gifte seg med Julius Cæsar. Men planen slo feil. Noen år etter at Julius Cæsar ble myrdet, (en hendelse som ble forutsagt i v. 19) ble Octavianus (senere Augustus) den nye keiser. Kleopatra IV vendte seg da til hans rival, Marcus Antonius. Deres felles hærstyrker ble beseiret av keiser Augustus’ hær. Både Marcus Antonius, og Kleopatra begikk selvmord. Dette markerte slutten for det ptolemeiske dynasti i Egypt.

18. Hva mer skulle Julius Cæsar foreta seg etter å ha inngått ekteskapet med Kleopatra? Dan 11:18 (GT 1001)

Svar: “Så vender han seg mot _____ og _____ mange av dem. Men en hærfører gjør _____ på hans hovmod og gjengjelder ham for hans _____.”

Merk! Julius Cæsar førte kriger i andre deler av det romerske imperium. Han beseiret Pompeius parti ved Afrikas kyster. I Syria samt i Lilleasia vant han en markant seier over kong Farnakes av Pontus. Til slutt ledet hærføreren G. Cassius Longinus en sammensvergelse som bestod av seksti romerske menn. De hadde som mål å likvidere Julius Cæsar. Dette klarte de på Senatets møte den 15. mars året 44 f.Kr. Han ble myrdet av Idus Martiæ i samarbeid med keiserens sønn Brutus. Julius Cæsar må ha vært en av de frekkeste, hovmodigste og mest overmodige menn som noen gang har levd. Ved en anledning satte han i gang en krig “overlagt, umotivert og ulovlig” — bare for sin egen personlige forherligelse. Etter denne krigen skrøt han — sannsynligvis noe overdrevet “at hans hær hadde drept 430.000 germanere på én dag.” Michael Grant: *The Twelve Caesars*, s. 33.

19. **Hvordan beskrives selve opptakten til mordet på Julius Cæsar? Dan 11:19 (GT 1001)**

Svar: “Da vender han seg _____ i sitt _____ land. Men han _____ og _____, og det er _____ med ham.”

Merk! Det var da Julius Cæsar forsøkte å gå imot det romerske republikanske styresett — her omtalt som “festningene i sitt eget land,” som førte til at han til slutt snublet og falt. Han “vendte seg mot” sitt eget regjerende organ da han forsøkte å innføre sitt eget diktatur. Dette var den direkte årsak til at han ble myrdet. Da var det “ute med ham.”

20. **Hva skulle den neste romerske keiser i rekken foreta seg som kom til å få konsekvenser for Israel, rikets pryd? Dan 11:20 (GT 1001)**

Svar: “I _____ skal det komme en som sender en _____ gjennom det _____ som er rikets _____. Etter _____ tid blir han _____, men ikke på grunn av _____ vrede og ikke i _____.”

Merk! Vi har allerede sett under punkt 17. at keiser Augustus kom inn i hans (Julius Cæsars) sted. Hver gang vi leser delen av “juleevangeliet” [se Luk 2:1 (NT 71)], som sier: “Det skjedde i de dager at det gikk ut befaling fra keiser Augustus om at hele verden skulle

innskrives i manntall,” leser vi oppfyllelsen av profetien i Dan 11:20. Hele den romerske verden, inklusiv Israel, “rikets pryd,” skulle innskrives i manntall slik at romerne kunne kreve inn skatt. Dette var den direkte årsak til at Jesu foreldre måtte reise fra Nasaret til Betlehem der han ble født. Slik ble enda en annen profeti oppfylt. Nemlig den vi leser i Mika 5:1 (GT 1040): “Men du, Betlehem, Efrata, den ringeste blant ættene i Juda! Fra deg lar jeg komme en mann som skal være

hersker over Israel. Han har sitt opphav i gammel tid, han er fra eldgamle dager.” Keiser Augustus ble knust, dvs. han døde, men ikke på grunn av Guds vrede, og heller ikke i krig. Han døde uventet, — stille og rolig i sin seng.

21. **Hva ble sagt om neste mann i keiserrekken? Dan 11:21 (GT 1001)**

Svar: “I _____ skal det komme en _____. Han har _____ fått _____, men kommer _____ og river kongemakten til seg med _____.”

Merk! Den neste i rekken, keiser Tiberius var i sannhet en usling! Han hadde ikke noen nedarvet rett til kongeverdighet. Hans mor Livia var riktignok gift med keiser Augustus, men Tiberius var et produkt av et tidligere ekteskap. Da hun foreslo for Augustus at hennes sønn skulle nomineres til å bli den neste keiseren av Rom, svarte han: “Din sønn er for sjofel til å bære Roms purpur kappe.” I stedet ble Agrippa, en høyt respektert mann, nominert. Men han døde før Augustus. Da så Livia sitt snitt til å gjøre et nytt forsøk på vegne av sin sønn. Hun arrangerte en storslått fest for sin mann, og i alles påhør roste hun ham langt opp i skyene. Hun avsluttet sin smigrende tale med å foreslå nok en gang at Augustus burde utpeke hennes sønn som sin etterfølger på Roms trone. Dette kom fullstendig uventet på Augustus, men han hadde ikke lyst til å såre sin kone, og etterkom derfor hennes listige forespørsel der og da. Kort tid etter døde Augustus, som nevnt helt plutselig, og Tiberius ble i hui og hast innsatt som keiser i hans sted.

22. **Hvilke konsekvenser skulle Tiberius' regjeringstid få for andre hærstyrker og for "han som vokter pakten"? Dan 11:22 (GT 1001)**

Svar: "Hærstyrker _____ foran ham og knuses - _____ som _____."

Merk! Keiser Tiberius' regjeringstid var ikke kjennetegnet av fred og fordragelighet. Han var svært vellykket i sine flerfoldige angrep mot området vi i dag kjenner som Tyskland, og i øst mot Armenia. Store hærstyrker ble faktisk revet vekk og knust foran ham. Men "han som vokter pakten" skulle også knuses i løpet av hans regjeringstid.

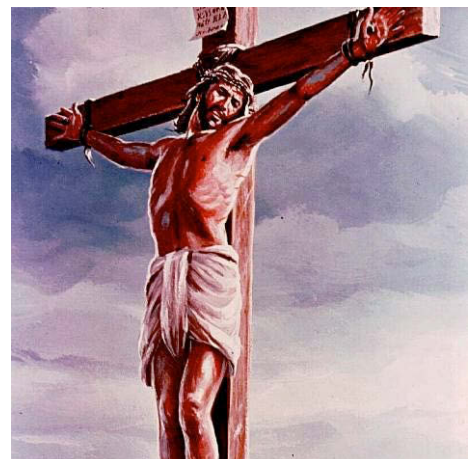
23. **Hvilken annen profeti kaster lys over hvem denne paktens vokter er? Jes 53:4-5.7 (GT 819)**

Svar: "Sannelig, _____ sykdommer tok _____ på seg, og _____ smerter bar _____. Vi trodde _____ var blitt rammet, slått av Gud og plaget. Men _____ ble såret for _____ og _____ for _____. Straffen lå på _____ for at vi skulle ha fred, ved _____ sår har vi fått _____. (v. 7) _____ ble mishandlet, men bar det ydmykt; _____ åpnet ikke sin munn, lik _____ som føres bort for å _____, lik _____ som _____ når den klippes. Han åpnet ikke sin munn."

Merk! Da den etiopiske hoffmannen spurte Filip om hvem profeten skrev om i denne sammenheng, svarte Filip at det var *Jesus*. **Se Apg 8:30-35 (NT 153):**

"Filip sprang bort, og da han hørte at han leste _____, spurte han: "_____ du det du leser?" "Hvordan skal jeg kunne forstå," sa han, "når ingen _____ det for meg?" Så bad han Filip komme opp i vognen og sette seg ved siden av ham. Det stykke i _____ han holdt på å lese, var dette: Lik _____ som føres bort for å _____, lik _____ som _____ når det klippes, åpnet _____ ikke sin munn. Da _____ var fornedret, ble _____ over ham _____. Hvem kan fortelle om hans ætt? For hans _____ er tatt bort fra _____. Hoffmannen sa da til Filip: "Si meg, _____ er det profeten taler om her? Er det om seg _____ eller om en _____?" Da begynte Filip å _____, og ut fra _____ han _____ om _____ for ham."

I studie 9-C så vi at Jesus stadfestet pakten — den "nye pakt" for "de mange" ved sin død. Historien vet å fortelle at Jesus døde da Tiberius var romerrikets keiser. Pilatus gikk med på å dømme Jesus til døden, enda han viste — og hadde erklært at han var uskyldig i henhold til de anklagene jødefolkets ledere rettet mot ham. Pilatus var keiserens mann i Judea takket være hans familieband til keiseren. Tiberius var nemlig onkel til Pilatus sin kone.

24. Etter å ha forutsagt utviklingen innen det romerske imperium fra vers 14 og til og med vers 22 hvor Jesu stedfortredende død som paktens vokter blir omtalt, vender engelen seg til en annen viktig milepæl — tilbake i tid i jødernes historie. Til en begivenhet som markerte at jødene ikke hadde lært av tidligere feil, nemlig ulempen av å stole mer på menneskelige allianser enn på Gud. Se Dom 2:1-2 (GT 261) og Jes 30:1-3 (GT 787). Hva leser vi om dette i Dan 11:23-24 (GT 1001)?

Svar: “Etter at han har sluttet _____, farer han med _____. Han drar ut, og med _____ folk vinner han herredømmet. _____ gjør han _____ i de mest fruktbare bygdene i landet og gjør slikt som verken _____ hans eller deres fedre har gjort. Gods som han har røvet og _____, _____ han ut til _____ folk. Han planlegger angrep på de befestede _____; men det varer bare en tid.”

Merk! Josefus forteller hvordan jødene med stor begeistring — ledet an av deres øversteprest, sluttet *forbund* dvs. inngikk en allianse med romerne året 161 f.Kr. Dette forbund ble den gang sett på som en “vennskaps pakt” og som en erklæring om gjensidig assistanse mellom Judea og Rom. Ordet “uventet” blir i enkelte oversettelser, som for eksempel i KJV og Youngs Literal Translation, gjengitt som: “fredlig.”

Det er ingen hemmelighet at Rom på sin side gikk inn i dette forbund med *svikefulle* hensikter. De poserte som de svakes forsvarer, og var de første til å utnytte — til de grader — håpet om fred blant undertrykte folkeslag. Slik sett gjorde Rom “slikt som verken fedrene hans eller deres fedre” hadde gjort. Under påskudd av å tilby en form for fred, trygghet og sikkerhet, (i stedet for å gå til krig), befestet de sitt grep fra Nord Afrika i sør til England i nord og fra Spania i vest til Palestina i øst til egen fordel. Hele nasjoner ble testamentert til det romerske Senatet. *Pax Romana* ble gradvis utvidet til å omfatte den siviliserte verden.

Romerne betegnet disse nasjonene som “allierte.” Roms krigføring ble ofte utført med forholdsvis få romere, men med stort mannskap fra de allierte nasjoner som kjempet på fronten til fordel for Rom. Krigsutbyttet ble raust fordelt — ikke på de allierte, men på adelen i Rom og på de ledende innen den romerske hær. Det var vanlig at selv menige romerske soldater fikk tildelt jord eiendommer innen de okkuperte områder. Angrep på den ene befestede byen etter den andre ble planlagt og gjennomført, men engelen forsikret at det var en grense for hvor lenge dette skulle få fortsette.

25. Med henvisningen til det svikefulle forbundet som ble inngått mellom Judea og Rom i 161 f.Kr. tok engelen et skritt tilbake i tid for å få med en detalj som utdyper hvordan Romerriket skulle begynne å få fotfeste i “Det fagre landet,” (nevnt i vers 16). Nå fortsetter engelen med den utviklingen som han innledet i vers 17. (Se pkt. 17. siste del av “Merk” i dette studiet). Hvordan blir dette utdypet i Dan 11:25 (GT 1001)?

Svar: “Så samler han alt sitt _____ og all sin _____ mot kongen i _____ og kommer med en _____ hær. Kongen i _____ ruster seg også til _____ med en stor og _____ hær. Men han kan _____ holde stand, for det blir lagt onde planer mot _____.”

Merk! Vi har sett at Octavianus (senere Augustus) ble den nye keiser etter at Julius Cæsar (som hadde giftet seg med den egyptiske Kleopatra IV), døde. Augustus hadde en rival, nemlig sin svoger Marcus Antonius som var gift med Octavianus’ søster Octavia. Men Antonius skilte seg fra sin kone til fordel for enken etter Julius Cæsar, Kleopatra. Hun og Antonius førte de egyptiske hærstyrker mot keiser Augustus’ hær, men de tapte. Som vi så, markerte dette slutten for det ptolemeiske dynasti i Egypt, kongen i sør.